

GOSPODARSTVO

TRGOVINA * FINANCE * INDUSTRIJA * OBRT * KMETIJSTVO

LETO IV. ŠT. 85

TRST, 23. DECEMBRA 1950

CENA LIR 20

MIR!

Novoletna številka «Gospodarstva» je letos izšla tik pred božičem, kakor bi uredništvo hotelo simbolično poudariti, da letos ni mogoče ločiti noveletnih voščil od praznika miru.

Kako naj uspeva gospodarstvo — trgovina, pomorstvo, industrija, obrt in kmetijstvo — brez miru, brez varnosti in ustaljenosti? Nemir ustvarja negotovost in negotovost strah. Strah ubija podjetnost.

Dobro stopa svet v novo leto bolj vznemirljen, kakor kdaj prej po drugem svetovnem klanju. Koreja ga je stresla v temeljih. Ne stresa samo Azijo, tudi ne samo zaskrbljenih in nervoznih državnikov, temveč ves svet; vzvalovila je prav tako množice. V dobi radijske atomske energije je ves svet nerazdružno povezan od Daljnega vzhoda do skrajnega Zahoda, od preproste delavca, kmeta in meščana brez strehe do najvišjega oblastnika. Mir je nedolgovoden.

Gospodarstvo se ne da ločiti od politike. Korejska iskra je podžgala oboroževanje, oboroževanje je z vsjo težo udarilo na finance in vznemirilo svetovno trgovino. Proračuni so se zamajali, valute se tresejo in razbujajo v inflacijo; surovine se redčijo in zginjajo v žrelo topov. Topovi, letala in atomske bombe so mrtev kapital. Mrtev kapital — nepodoben naložen denar in trud! Beda je torej na vratih.

In vendar bo treba živeti, upati in živeti. Zadnja beseda v vrhovih še ni bila izrečena. OZN še živi in z njo upanje nepreglednih človeških množic v pravico in mir.

DENAR

Lira omahuje

Vesti o nenadnem nazadovanju lire nasproti čvrstim valutam ameriškega dolarja in švicarskemu franku, so vznemirile tudi Tržčane. Nazadovanje lire nam pokaže naslednja primerja kvotacij v Rimu:

Valute	7. 12.	21. 12.	16. 12.
Dolar	693	712	720
Zlat fr.	161	164	164
Zlat funt	8325	8800	8850
Marengo	6400	6725	6800
Zlato gr	892	940	990

V ponedeljek so plačevali za dolar celo 742 lir.

Težko je določiti vzroke, ki so dovedli do tega padca lire. Njen položaj so gotovo poslabšale vesti o velikih izdatkih za oboroževanje in obnavljanje ameriške vlade, da bi brezpogojno zagotovila Italiji ustrezajoče kredite.

Revaloracija funta?

Vprašanje «Vojna ali mir?» — si postavlja tudi angleški gospodarski tisk. Strah pred vojno prinaša oboroževanje, višje davke in inflacijo. Res je, pričakuje večjo zaposlitev in večje industrija vsaj nekatere vrste lahko dohodke ter računa, da povečanje stroškov za nabavo surovin ne bo pobralo vsega dobička. Verjetno bodo tudi dividenze poskočile. Toda niti angleški niti ameriški tisk ne zapirata oči pred nevarnostjo inflacije. Uradni kazalec življenjskih stroškov v obeh državah se čedalje bolj pomika navzgor. Prav v zvezi s tem pojavom se je zopet razširil glas, da si Angleži prizadevajo, da bi uradni tečaj funta nasproti dolarju zopet dvignili od 2,8 na 3,2 dolarja za funt. Svetovne cene surovinam se določajo dejansko v dolarjih. Cene v šterlingih se določajo v zvezi z cenami v dolarjih in tečajem šterlinga. Povečanje vrednosti funta izražene v dolarjih bi teoretično dovedlo do ustreznega znižanja cen surovinam v funtih šterlingih. Po tem računajo bi se ustavilo naraščanje cen na debelo na Angleškem, kar bi imelo za posledico prekinitev dviganja življenjskih stroškov.

Angleški gospodarstveniki dostavljajo še, da se, razvrednotene cene na Angleškem niso popolnoma prilagodile razvrednotenju funta. V Ameriki so cene na debelo narasle po devaluaciji za 11%, medtem ko so angleške cene na debelo napredovale za 21%. Ako bi se cene na Angleškem popolnoma prilagodile razvrednotenju funta, bi se morale dvigniti približno za 60%.

Ako bi tečaj funta nasproti dolarju ostal na 2,80, bi cene na Angleškem prav gotovo nadalje skakale. Po razvrednotenju funta šterlinga so angleške zlate in dolarske rezerve narasle od 1,425 na 2,756 milijonov dolarjev, tako da bi revaloracija (ponovni dvig) funta imela močno osnovo. Toda angleški izvedenci pripominjajo, da te zlate rezerve niso narasle samo zaradi naraščanja angleškega izvoza. Angleži so lahko dvignili svoje zlate in dolarske rezerve, ker danes mnogo dražje prodajajo surovine na šterlinskem področju. Surovine na šterlinskem področju kupujejo zlasti Američani, ker jih potrebujejo za oborožitev.

Revaloracija funta bi seveda imela za posledico dvig cen surovin in bi trko neugodno vplivala na razpoložene kupce, tako da bi zmanjšala nakupe surovin. Angleži bi potem seveda manj zaslužili. Po vsem tem ni pričakovati revaloracije «funta» v doglednem času.

Za neodvisnost tržaških financ od prispevkov Italije

Tržaško gospodarstvo v letu 1950

Poročila o finančnem in gospodarskem upravljanju anglo-ameriškega pasu STO, ki jih pošilja ZVU Upravi za gospodarsko sodelovanje (Marshallovega načrta) vsake tri mesece, postajajo stvarnejša in objektivnejša. Glede zadnjega poročila - za tromesečje od 1. julija do 30. septembra — lahko tudi takoj ugotovimo, da daje vsaj sumaren pregled državnih financ, ki se približuje uravnoteženju. Odvisnost od italijanskih dotacij v smislu obvez Italije po mirovni pogodbi se manjša, kar utruje prepričanje, da se anglo-ameriški pas STO lahko finančno sam vzdržuje.

Povsem razumemo, zakaj zagovornike gospodarske odvisnosti STO od Italije ta razvoj tržaških financ in tržaškega gospodarstva ježi. (Glej zadnje številko tednika «Il Mare»). Neločljivo pa je — kar delajo ti — da se na eni strani bahaajo z milijardami, ki jih velikodušno pošilja Trstu Italijan, a se v isti sapi zaganjajo v finančno in gospodarsko politiko ZVU, češ, da se skuša ofresti finančnih prispevkov s strani Italije in doseči dejansko in neodvisno samoupravo.

Iz zadnjega poročila ZVU, ki se v tem poročilu naziva «Country Government» kot enakopravna članica OECE v Parizu in ECA, navajamo nekaj značilnejših podatkov o finančnem in gospodarskem razvoju na Tržaškem, ki jih bomo sami tu pa tam dopolnili zaradi večje jasnosti.

Poročilo ugotavlja, da je gospodarstvo angloameriškega pasu zadovoljivo napredovalo v tromesečju julij-september. Industrijska proizvodnja je nazadovala v avgustu zaradi običajnih počitnic, toda v septembru je prvič po vojni presegla povprečno proizvodnjo iz leta 1938.

POMOC ERP SKRČENA

ZVU je bila julija meseca obveščena, da bo pomoč ERP za Trst znižana od 10,5 na 7,5 ali 7 milijonov dolarjev; dva meseca kasneje je prišlo sporočilo, da bodo sredstva ERP za prvo polletje finančnega leta 1950-51 znižana na 3,1 milijona dolarjev. Gospodarsko načrtovanje se je zaradi tega moralo vršiti na osnovi, da bo Trst prejel 6,2 milijona dolarjev za finančno leto 1950-1951.

Nakazilo 6,2 milijona dolarjev ne bo pokrilo niti polovice potreb dolarskega uvoza pšenice, surovega olja in raznih drugih potrebščin, predvsem strojev in kemikalij. Znižanje Marshallove pomoči bo neugodno vplivalo na izvajanje investicijskega programa.

DENAR ZA OBNOVO MORNARICE

Do danes je sio 77% iz elirskega fonda, v katerega se stikajo sredstva ERP za gradnjo trgovinske mornarice. Ta denar se posoja po obrestni meri 4-4,5 odst. in bo amortiziran v teku 15 let. (Za prvo plačilo lahko oblasiva dovolijo moratorij 12 mesecev). Industrijska posojila se tudi dajejo po nizkih obrestih na daljši rok.

Po načrtu iz leta 1948 bodo zgradili s pomočjo Marshallove pomoči 96.000 ton ladjeva. Doslej je bilo zgrajenih ali je v delu 69.000 ton ladjeva. V kratkem bodo pričeli graditi dve 11.500 tonski ladji in za 4.000 ton manjšega ladjeva. Po celotnem načrtu naj bi dogradili in obnovili za 200.000 ton ladjeva, in sicer naj bi 140.000 ton obsegale nove ladje in 60.000 obnovljene. Zaradi novega položaja je bilo treba izpremeniti prvotni načrt. Tonažo ladjeva, ki ga bi bilo treba zgraditi po prvotnem načrtu (140.000 ton) je bilo treba skčiti tako, da bodo namesto 44 tisoč ton (140.000 — 96.000) zgrajenih ali v gradnji) zgradili samo 20.000 ton, in sicer 4 mešane ladje za potniški in tovorni promet po 5.000 ton. Ta načrt bodo izvedli, če bo iz lirskega fonda (ERP) na razpolago 1/3 stroškov za finansiranje gradnje, t. j. 4 milijarde lir glede na to, da bo stala gradnja vseh ladij 12 milijard lir.

Poročilo priznava, da obstojijo pritožbe proti zastopstvanju finansiranja graditev v manjših ladjedelnicah in da so te pritožbe do neke mere upravičene.

Mi s svoje strani pripominjamo, da bi bila v interesu tržaške plošve gradnja večjega števila manjših ladij, ki bi vozile n. pr. na progah na Bližnji vzhod, ki so danes v rokah družbe «Adriatica». Ladje «Tržaškega Lloyd» plovejo še vedno na tistih linijah, na katere jih je postavila Mussolinijeva preureditev iz leta 1936, t. j. na progah, ki zahtevajo brodovje velike tonaže in ki so manj donosne.

FINANČNI POLOŽAJ SE BOLJŠA

Ceprav ni še na razpolago dokončnih podatkov o poteku razvoja državnih financ v polletju januar-junij 1950, se da ugotoviti, da se finančni položaj boljša. Izdatki ne bodo višji, kakor so proračunani, medtem ko bodo dohodki prekosili za okoli 2 milijardi lir proračunane dohodke, temu zadovoljivemu dosežku je prispevalo naraščanje dohodkov iz carin (okoli 800 milijonov), naraščanje dohodkov od davkov (okoli 225 milijonov) in izkupiček narasle dohodninskega davka, ki ga je omogočila živahnejša trgovina; prav tako so se povišali dohodki državnega monopola, ki so bili za 360 milijonov višji kakor določeni v proračunu.

NOVI PRORACUN

Zdaj se pripravljajo proračun za prvo polletje 1951, ki bo podoben tekočemu. Proračun predvideva primanjkljaj okoli 4,5 milijarde lir. Ta primanjkljaj nastaja predvsem zaradi tega, ker je za beležen na pasivno stran prispevek italijanske vlade 3,8 milijarde za gradnjo ladij v tem razdobju. Ako odbijemo ta prispevek, ostane samo 700 mi-

lijonov lir primanjkljaja, medtem ko znaša primanjkljaj za drugo polletje 1950 1,4 milijarde lir.

Glede italijanskih prispevkov za gradnjo ladij naj pripominjamo, da se s kreditom iz elirskega sklada gradijo tudi italijanske ladje. Tako je bil n. pr. genoveški družbi «Italia» nakazan letos kredit 4,7 milijarde lir za gradnjo 25.000-tonske ladje; sicer so tudi ladje Tržaškega Lloyd, ki je deležen velikih kreditov ZVU, odnosno ERP registrirane v Genovi.

Redni proračun za prvo polletje leta 1951 predvideva 11 milijard izdatkov in 11,5 milijarde lir dohodkov, medtem ko je proračun za tekoče polletje predvideval 11,5 milijarde izdatkov. Po proračunu za prvo polletje 1951 bodo dohodki znašali 12,7 milijarde nasproti 11,5 v tekočem proračunu.

Pripominjamo, da je treba pasivnost v proračunih, ki se sicer stalno manjša, pripisati samo izrednemu proračunu, iz tega se finansirajo javna dela in popravila javna poslopja, da bi se zmanjšala brezposelnost. Izredne proračune torej opravljajo samo izredne razmere, ki sicer vladajo povsod po svetu in niso tržaška posebnost. Napredovanje nasproti uravnoteženju proračuna nam postaja očitnejše, ako sezemo nekoliko nazaj:

Končni primanjkljaj v proračunu za drugo polletje 1949 je bil proračunan na 4,750 milijarde; ta je bil skoraj za 2 milijardi (1,991 milijarde) nižji kakor v proračunu za prvo polletje (6,741 milijarde) in iz dobrih 5 milijard lir nižji kakor proračun za drugo polletje 1949 (9,928 milijarde lir).

LOV ZA SUROVINAMI

Močno odposlanstvo Organizacije za evropsko gospodarsko sodelovanje (OECE) v Parizu se je po posvetovanju Sveia organizacije o razdelitvi surovin v svetu odpravilo na pot v ZDA. Ključ do rešitve tega vprašanja je danes v rokah Združenih ameriških držav.

Po prihodu odposlanstva OECE v Washington je neki novinar vprašal predsednika izvršnega odbora OECE g. Marjolina, ali je po njegovem mnenju mogoče oborožiti Zahodno Evropo, ne da bi to neugodno vplivalo na gospodarsko obnovo. «Ne, ne verjamem, je odgovoril, vendar sem prepričan, da je proizvodna zmogljivost Zahodne Evrope tako velika, da bomo prej ali je utegnili dopolniti tudi delo na gospodarski obnovi.

Po ameriških načrtih, ki jih je zarisal načelnik ECA (uprave Marshallovega načrta) William C. Foster bi bilo treba evropsko proizvodnjo dvigniti od sedanjih 160 milijard dol. na leto na 260 milijard do 30. junija 1952, ko preneha Marshallova pomoč. Ta načrt je pokvarilo oboroževanje, ki ga je sprožil predvsem spopad na Koreji.

Za oboroževanje so potrebne surovine, predvsem vseh vrst kovine, kavčuk (gumij), volna, bombaž itd. Cene suro-

vin so se pričele dvigati vsaj v manjši meri že pred izbruhom korejske vojne. Napoved oborožitve Amerike in vse Zahodne Evrope je seveda pospešila dviganje cen. Zaradi oboroževanja so Američani pričeli kupovati surovine na zunanji trg in v večji meri, hkrati pa se je zmanjšal tudi njihov izvoz. Tako je bil izvoz surovin iz Amerike v avgustu za 20 milijonov dolarjev manjši kakor v juniju, medtem ko se je uvoz surovin v ZDA povečal prav za 50 milijonov dolarjev.

Nova ameriška trgovinska politika, t. j. povečanje uvoza surovin in zmanjšanje izvoza, je seveda vplivala na razpoložljivost surovinami na zunanji trgih, ki so odprti državam organiziranim v OECE. Računajo, da se je potrebnija surovina v ZDA zaradi oboroževanja povečala za 10-15%. Povišanje cen na teh trgih seveda kvarno vpliva na oboroževanje ostalih zahodnih držav, katerih kupna moč ni tako velika, da bi lahko zmagovale višje cene. Na drugi strani kupujejo Združene države surovine, ki so jim potrebne za oborožitev, tudi po visokih cenah in se zalagajo z njimi.

Organizacija za evropsko sodelovanje je preračunala, da bo povpraševa-

Oboroževanje pritiska na italijanske finance

Dve milijardi dolarjev za oborožitev? — Američani zahtevajo več aktivizma

Ob napovedi oboroževanja na Zahodu so si opomogle delnice nekaterih italijanskih industrijskih podjetij. Delničarji so računali, da bo italijanska industrija prejela velika naročila od italijanske vlade pa tudi od drugih zahodnih držav. Velika industrijska podjetja, strojne tovarne in ladjedelnic delajo s skrčnim obratom in so doslej dopuščale delave.

Tako preživlja tudi tovarna «Breda» hudo krizo. Komisar, ki ga je podjetju postavila vlada je že skrčil število namenečencev in delavcev od 17 na 12 tisoč. Ze proti koncu oktobra si je tovarno ogledalo posebno odposlanstvo PAM (ustanove, ki naj vskladi in finansira oboroževanje držav atlantske pogodbe), ki so ga sestavljali ameriški, angleški in francoski izvedenci; od-

poslanstvo se je posebno zanimalo za letalski oddelek tovarne.

Italijanska vlada si na vse kriplice prizadeva, da bi zagotovila italijanski industriji čim več naročil iz inozemstva v okviru oboroževalne akcije. Toda o tem odločajo v bistvu Američani. V tej zvezi navaja rimski list «La Stampa», da je italijanska vlada predložila ameriškem zunanjemu ministru načrt za triletno oboroževanje, katerega izvedba bi stala 2 milijardi dolarjev. Toda Američani niso prav nič navdušeni za italijanske ponudbe kakor ugotavlja turinski list, ker so proizvodni stroški previsoki.

Glavna naloga italijanskega poslanika v Washingtonu g. Tarchianija je, da bi preprečil ameriško vlado, da je italijanska industrija konkurenčna in da je samo v korist obrambe Zahoda, ako ZDA tudi finančno čimbolj podprejo Italijo pri izvajanju oboroževalnega načrta. Značilno je, da je g. Tarchiani takoj ob prihodu iz Washingtona izjavil, da je Italiji potrebno več aktivizma. Hotel je reči, da je treba povečati učinkovitost italijanske industrije. Značilno je, da je Tarchiani prispel v Rim v spremstvu svojega gospodarskega svetovaleca dr. Ortone. Takoj po njegovem prihodu so se vršila posvetovanja v njegovi prisotnosti s predsednikom vlade, zunanjim ministrom in finančnim ministrom. Italijanska vlada je že prej o tem razpravljala ez visokimi ameriški osebnostmi, da bi premagala težave, ki so se pojavile v zvezi z izvedbo načrta za oborožitev. Gre za izdelavo organskega načrta za gospodarsko dejavnost, ki ne zadeva samo vprašanja italijanske oborožitve, temveč tudi splošno koordinacijo italijanskega gospodarstva v zvezi z Marshallovo pomočjo in z novimi krediti, ki naj bi jih prejela Italija iz ZDA.

Značilno je, da nekateri italijanski gospodarski listi («24 Ore», 9. dec.) ugotavljajo, da ne gre za tehnično in gospodarsko stran vprašanja oborožitve. Po mnenju tega lista je treba tudi skrčiti upravne stroške vsega vojaškega aparata. Vojni minister Paciardi naj

Koliko bo plačala Italija Jugoslaviji?

Zaradi netočnih poročil nekaterih tržaskih listov je nastala med tržaškimi bralci precejšnja zmeda glede vojne odškodnine, ki naj jo plača Italija Jugoslaviji. O tem vprašanju prinaša «Il Sole» (14. dec.) jasen pregled.

Italija dolguje Jugoslaviji v smislu mirovne pogodbe 125 milijonov dolarjev. Italija bo plačala odškodnino v sedmih obrokih. Kot prva dva obroka bo Italija plačala 30 milijonov dolarjev.

Jugoslavija je pristala na to, da Italija odbije od teh 30 milijonov 10 milijard lir v smislu čl. 8 sporazuma z dne 23. maja 1949. Teh 10 milijard lir pome za odškodnino za nacionalizirano premoženje italijanskih državljanov v Jugoslaviji. Ostali dolg bo Italija plačala Jugoslaviji za izvozom blaga, ki je že v teku.

V mešanem italijansko-jugoslovanskem odboru se ni bil dosežen sporazum glede vrednosti premoženja italijanskih državljanov, ki je bilo nacionalizirano z zakonom 28. aprila 1948 in o katerem je bil dosežen sporazum 23. maja 1949. Italijanski finančni minister sestavlja načrt, po katerem bodo med prizadete italijanske državljanke razdelili omenjenih 10 milijard lir. Jugoslovansko-italijanski odbor je začel proučevati zadevna vprašanja 10. avgusta 1949 in bi moral končati svoje delo v teku 6 mesecev. Odbor upa, da bo proučitev vse prošnje za odškodnino v teku nekaj tednov.

Jugoslavija je izrazila pripravljenost, da kupi nekatere nepremičnine italijanskih državljanov poleg tistih, ki jih je pridobila z nacionalizacijo in za katere je nakazala Italiji skupni znesek 10 milijard lir. Težave nastajajo zaradi tega, ker je mnogo te nepremičnine

pripadalo italijanskim družbam, katerih delnice so bile v rokah tudi italijanske vlade. V smislu mirovne pogodbe pripada imovina ital. države avtomatično jugoslovanski državi, t. j. Jugoslavija ni dolžna plačati za to odškodnino. Vrednost premoženja ital. državljanov, ki je bilo nacionalizirano z zakonom 23. aprila 1948 ne presega 3 milijard lir, poleg obresti od 29. aprila, t. j. od trenutka, ko je ta nepremičnina prešla v last jugoslovanske države. Vrednost nepremičnin italijanskih trgovskih družb, ki niso imele sedeža na jugoslovanskem ozemlju po 10. juniju 1940, še ni bila ugotovljena.

PRED NOVIM SPORAZUMOM O RIBOLOVU?

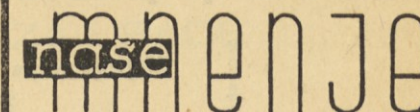
Neki rimski list prinaša vest, da bo v kratkem dosežen nov sporazum med Italijo in Jugoslavijo glede ribolova v jugoslovanskih teritorialnih vodah. Zadnji sporazum, ki bi se moral uveljaviti 1. maja 1949, in po katerem bi Italija morala plačati Jugoslaviji 750 milijonov lir odškodnine, ni bil uveljavljen in zapade 31. decembra 1950. Po novem sporazumu bi Italija plačala 500 do 600 milijonov lir odškodnine.

Trgovinska pogajanja med Jugoslavijo in Francijo

Tudi Francija namerava slediti ZDA in Veliki Britaniji ter pospešiti trgovinsko imenjava z Jugoslavijo, da bi tako posredno pomagala Jugoslaviji iz težav glede prehrane, ki jih je povzročila nenavadna suša. V Parizu se v ta namen pogajajo predstavniki francoskega ministrstva za zunanje zadeve in gospodarskih ministrstev z jugoslovanskimi predstavniki. Jugoslavija želi, da bi se imenjava s Francijo povečala. Po sporazumu z dne 21. maja 1949 izvažala Francija v Jugoslavijo predvsem jeklo, izdelke mehanike, farmacevtske in kemične industrije ter tkanine; živec prav malo. V 1. 1949 je Francija prodala Jugoslaviji 10.870.000 ton blaga v vrednosti 1.800.000.000 frankov. V istem času je Jugoslavija izvozila v Francijo za 800 milijonov fr. blaga, predvsem neželeznih kovin, tobaka in lesa. V letu 1950 je bila imenjava bolj živahna, kar dokazuje okolnost da je že v prvih šestih mesecih Jugoslavija kupila v Franciji 27.500 t. blaga v vrednosti 1,5 milijarde frankov. V prvem polletju je Jugoslavija izvozila v Francijo za nad 1 milijardo blaga. Poleg izvoza živil naj bi se v smislu novih pogajanj povečal tudi izvoz potrošnega blaga in industrijske opreme iz Francije. Hkrati s pogajanjmi trgovinskega značaja se vršijo tudi finančna pogajanja. Se vedno je na dnevnem redu vprašanje odškodnine za francosko imetje, ki je bilo v Jugoslaviji nacionalizirano. Po ameriških vesteh se pogajanja razvijajo ugodno.

NAFTA V BANATU

Znanim ležiščem nafte pri Dolnji Lendavi kakor tudi na področju jugozahodno od Zagreba pri Gojlu, na Mrmor brdu in v Šumešanih se pridružujejo še nova v drugih delih Jugoslavije. Najpomembnejša nova nahajališča bodo menda v Banatu. Na jugu Banata pri Kovinu ob Donavi vrtajo na dveh mestih; bolj severno vrtajo pri Orovatu (južno od Zrenjanina), na področju Velike grede, severozahodno od Vrška, pa so odprli že novo produktivno polje nafte.

Tudi iz moke politika

Italijanski poslanec Bartole, ki navadno govori v rimskem parlamentu kot predstavnik italijanskih izrednih stov iz «Miljske krajine», se je ogoteno postavil proti pošiljanju italijanske moke v Jugoslavijo, češ da bo tako odtrgana od ust italijanskega naroda. Italijanski nacionalisti v Trstu so takoj povežali italijansko moko z usodo Italijano; v comi B in postavili seveda politične pogoje za dobavljanje moke Jugoslaviji.

Italijanski gospodarski krogi — v italijanski republiki namreč — mislijo o vsej zadevi nekoliko drugače. Njihovo glasilo milanski dnevnik «24 Ore» (24. nov.) je smotil za Jugoslavijco posvetil kar uvodnik. Iredentiste je verjetno razočaralo, da vodničar ne postavlja nikakršnih političnih pogojev. Nasprotno, list poziva ECA, naj na novo prouči vso zadevo. Po njegovem mnenju je treba namreč dobavo vse moke izročiti Italiji, torej ne samo po lovico. Dobava druge polovice je bila, kakor zmo, prepuščena Zahodni Nemčiji. List se seveda ne zavzema za to, ker bi morda italijanski mlinarji radi podarili Jugoslaviji nekaj več moke, temveč za to, ker ne bi radi delili dobička z Nemčijo. Milanski list ne pušča o tem nikakršnega dvoma: «24 Ore» omenja v sicer svoje zahteve, da ima Italija, ki sicer tudi uvažava moko, v tem trenutku dovolj moke na razpolago in to v mlinskih prav blizu Benetk. Genove in Barija, ki so po svojih prometnih zvezah bližji Jugoslaviji kakor nemške zaloge. Po mnenju tega lista bi bilo bolj ekonomično, ko bi vlada ZDA naročila Italiji, naj pošlje Jugoslaviji vso moko, torej ne samo polovico.

Stroški za oboroževanje pritiskajo na mošnjo državnih financ v ZDA, pa tudi po vsem svetu in vrednost denarja se izgublja v inflaciji

Draginja tudi drugod po svetu

Življenjski stroški v ZDA

V zadnjih številkah »Gospodarstva« smo obravnavali vprašanje podražitve povijanja življenjskih stroškov v Trstu in drugod po svetu. Danes navajamo najnovejši podatke o tem pojavu v Združenih ameriških državah, Angliji in Nemčiji.

Urad za delo v ZDA je ameriški jav-

vila, da bo 357.000 njenih delavcev in nameščenecv prejelo povisek; sledilo je 75 ameriških avtomobilskih tovarn, ki so sklenile skupno pogodbo. Velike je kjarne Philip Murray in U. S. Steel so sklenile novo pogodbo, po kateri bodo plače zvišale za 16-18 stotink na uro. Zato se bo jeklo podražilo pri toni za

V Nemčiji so se zlasti podražila živila, in sicer cena rženega kruha (od 15. junija do oktobra) za okoli 0,5%, pšenične moke 15,5%, pšeničnega zdroba 20%, testenin 16%, svinjskega mesa 26,5%, svinjske masti 14,5% in olja 14%.

Navzgor se je zasakal tudi kazalec obleke, ki je v oktobru dosegel 187, podoben pojav so zabeležili tudi stroški za gospodinjstvo. Razvoj bo šel v tej smeri dalje že zaradi tega, ker so bolj poskočile cene na debelo kakor na drobno. Skok je višji pri cenah domačega blaga kakor pri uvoženem blagu.

Tako n. pr. je cena uvožene volne skočila od avgusta do septembra za 35%, za domačo volno pa kar za 66%; domače goveje kože so skočile za 40%, telečje pa za 25%.

Naraščanje cen je seveda zmanjšalo kupno moč marke in s tem zaslužka. Realne plače so se poprej naglo približevale življenjskim stroškom in jih tudi že prekosile. (Glej grafikon!) Po letu 1938 so bile plače nameščenecv zvišane za 7-18%. Življenjski stroški pa so se do oktobra 1950 povišali skoraj za 50%; saj se je kazalec dvignil do oktobra 1950 na 149 (nasproti 100 v letu 1938). Po vsem tem so realni zaslužki nameščenecv vsaj za 30% še pod dohodki iz leta 1938.

PROMET v pristanišču

Ladijski promet v tržaškem pristanišču je bil od 2. do 15. decembra naslednji:

TRZASKE IN ITALIJSKE LADJE
(Ker plove večina tržaških ladij pod italijansko zastavo, ni mogoče po uradnih podatkih ločiti tržaškega ladjevja od italijanskega.)

Ladja »Monviso«, ki je priplula iz Galvestona, je izkrcala 4427 ton žvepla, 17 ton strojev in 298 ton raznega blaga ter odplula v Tampo. MI (motorna ladja) »Antonio« je priplula iz Lutrakija s 113 tonami suhega sadja. Iz Carigada je priplula ml. »Alfonso Pellegrino« s 789 tonami raznega blaga, »Indiana« je iztovorila 8031 ton mineralnega olja in nato odplula prazna. »Stadium« s 1200 tonami raznega blaga v Limassol, »Città di Lecce« s 2000 tonami lesa v Aleksandrijo in »Ines Corrado« prazna na Reko. MI. »Orantoe« je izkrcala 408 ton raznega blaga, vkrcala 542 ton raznega blaga in se napotila v Carigrad. MI. »Salvatore« je odplula s 1400 tonami lesa v Aleksandrijo. Iz Caragada je prispela motorna ladja »Baretta«, izkrcala 302 toni raznega blaga, nato vkrcala 450 ton blaga in se vrnila v Carigrad. Ladja »Vesuvio« je priplula iz Buenos Airesa 3600 ton blaga in odplula v Benetke prazna. Iz Benetk je prispela

ml. »Bice«, naložila 1500 ton lesa za Aleksandrijo. Ladja »Elba« je priplula iz Monte Calamita 3505 ton železne rude, vkrcala 300 ton litega železa in odplula v Bagnoli. »Campidoglio« je priplula iz Smirne s 729 tonami raznega blaga. Ladja »Luia Blesia« je prispela iz Casablanca s 630 tonami blaga in se s tovornom 1200 ton vrnila tjakaj. Iz Anversa je prispela »Albatros« s 5820 tonami premoga in odšla v Bakar prazna. Ladja »Chiggia« je prispela iz Bejruta z 989 tonami raznega blaga in se s 700 tonami raznega blaga usmerila proti Smirni. »Anna Maria«, ki je prispela iz Genove, je izkrcala 367 ton blaga in se s tovornom 322 ton vrnila v Genovo. MI. »Irma« je priplula iz Aleksandrije 768 ton pomaranč in limonov 106 ton bombaža in 10 ton kave; vkrcala je 320 ton blaga in se vrnila v Aleksandrijo. Petrolejska ladja »Fulgore« je priplula iz Amoya z 8343 tonami mineralnega olja ter po iztovorjenju odplula v Bari. Iz Drača je prispela ladja »Amelia« s 498 tonami asfalta, nakar je prazna odplula v Valono. Ladja »Spuma« je priplula iz Capetouna 547 ton blaga. Petrolejska ladja »Emma« je priplula iz Ras Tanura s 15.530 tonami mineralnega olja in se tja vrnila prazna. Pripluli sta tudi ml. »Moredana« s 1342 tonami blaga iz Carigada in ml. »Abbazia« z 288 tonami blaga. MI. »Ariel« je odplula v Aleksandrijo z 900 tonami lesa. Prazne so prispelle ladje: »Lamone« (iz Benetk), »Pietro Andaloe« (iz Splita), »Vesuvio« (iz Benetk) in »Triton Maris« (iz Ravene).

JUGOSLOVANSKE LADJE
MI. »Pula« je odplula v Benetke z 9 tonami raznega blaga; po povratku čez Pulo je odrinila proti Aleksandriji s 1709 tonami raznega blaga. MI. »Skoplje« je priplula iz Londona s tovornom 219 ton in po izkrcanju odplula na Reko prazna. Protj Latak je odrinila ml. »Zagreb« s 7000 tonami lesa in raznega blaga, iz Aleksandrije je dospela ml. »Titograd« s 780 tonami raznega blaga, nakar je odplula v Benetke prazna.

Razmah jugoslovanske mornarice

V letih 1949 in 1950 so uvrstili v jugoslovansko trgovinsko mornarico 7 cezoceanskih motornih ladij. Stiri motorne ladje vrste »Zagreb« (nosilnost 4000 ton) so zgradili v ladjedelnici »3. maj« na Reki, ostalih 5 pa v holandskih ladjedelnicah, in sicer 2 ladji z nosilnostjo 9.000 ton (»Srbija« in »Makedonija«) in 3 ladje (»Rijeka«, »Pula« in »Zadar«) z nosilnostjo 3.900 ton. Jugoslovansko mornarico je med tem časom pomnožila še bivša »Victory« (nosilnost 10.450 ton), ki v bližini Dubrovnika naletela na mino in so jo po obnovi preimenovali v »Hrvatstvo«.

Ladjedelnica »3. maj« na Reki bo zgradila 6 modernih cezoceanskih motornih ladij (z nosilnostjo 4.200 ton). Prvo ladjo te serije, ki so jo imenovali »3. maj« so že med vojno zgradili na Reki, toda med poskusno vožnjo se je potopila. V kratkem bodo ladjo obnovili. Tri nadaljenje ladje enake velikosti so že v gradnji. V delovnem programu reške ladjedelnice je še vrsta manjših plovil enot za obalno plobo. Tako gradijo 8 remorkerjev, in sicer 6 motornih iz jakostjo 240 konjskih sil in 2 parna (po 600 konjskih sil). Zadnja leta so v tej ladjedelnici zgradili 9 remorkerjev. Za prevoz nafte v obalni plovi gradijo zdaj 4 motorne petrolejske ladje po 500 ton; razen tega pa 6 motornih ladij za prenos vode po 450 ton nosilnosti. Nadalje je treba omeniti serijo motornih ladij za obalni promet z nosilnostjo 450 ton, ki bodo opremljene z Dieslovimi motorji po 420 konjskih sil, izdelanimi v Jugoslaviji.

V splitski ladjedelnici bodo prihodne leto obnovili bivši ladji »Bačinka« (nosilnost 5.500 ton), ki so jo dvignili iz morja v splitski luki in jo zdaj obnavljajo v splitski ladjedelnici. Imenovala se bo »Ojvodina«.

Poleg omenjene motorne ladje »Slovenija«, ki so jo splovili, gradijo na Holandskem drugo enako ladjo z nosilnostjo 9.000 ton, ki bo dobila ime »Crna gora«. Končno so po naročilu Jugoslovanske linijske plobe pričeli graditi v zahodni Nemčiji dve ladji po 4.100 ton nosilnosti. (Po »Slovenskem poročevalcu«.)

MOTORNALADJA »SLOVENIJA«, ki so jo splovili v Rotterdamu, bo 15. januarja pričela s poskusnimi vožnjami; v Jugoslavijo bo prispela proti koncu januarja.

SADJU IN POVRTNINI V KOPRŠČINI se odpira širši trg

Sadje s povrtino je postalo v coni B zaradi njene gospodarske povezanosti z Jugoslavijo zelo pomembna panoga njenega gospodarstva. Upravičeno se lahko napove tej panogi velik vzpon. Ugodna južna lega omogoča zelo zgodno spravlanje priljubljenih vrst sadja in povrtine na severnejše trge v Sloveniji, kjer tega blaga sploh še ni in na Reko, ki je vsa obdana od krasi in za sedaj še odrezana od notranje Istre. Hitro naraščanje slovenskih mest jamči za čedalje večje povpraševanje in konsum.

Vsa organizacija notranjega in zunanega trga za sadje in povrtino je čisto nova in je zgrajena na zdravi, racionalni podlagi. Okrajno podjetje »Fructus« je postalo leta 1947 središče te trgovine, ki začenja sezono že aprila in v povrtini na severnejše trge v Sloveniji, kjer tega blaga sploh še ni in na Reko, ki je vsa obdana od krasi in za sedaj še odrezana od notranje Istre. Hitro naraščanje slovenskih mest jamči za čedalje večje povpraševanje in konsum.

bi prišla tako očitno do veljave kakor v letu 1948.

Sezona podjetja bi se zaključila jeseni z grozdem. »Fructus« jo je znatno podaljšal s predelovanjem sadja v mešano marmelado. Mešana marmelada in paradižnikova meza sta zelo dobra proizvodnja, ki komaj zadoščata za domačo in jugoslovansko trg. Ni še čas za izvoz teh proizvodov v inozemstvo, čeprav je podjetje dobilo zelo ugodne ponudbe za paradižnikovo mezo iz Amerike.

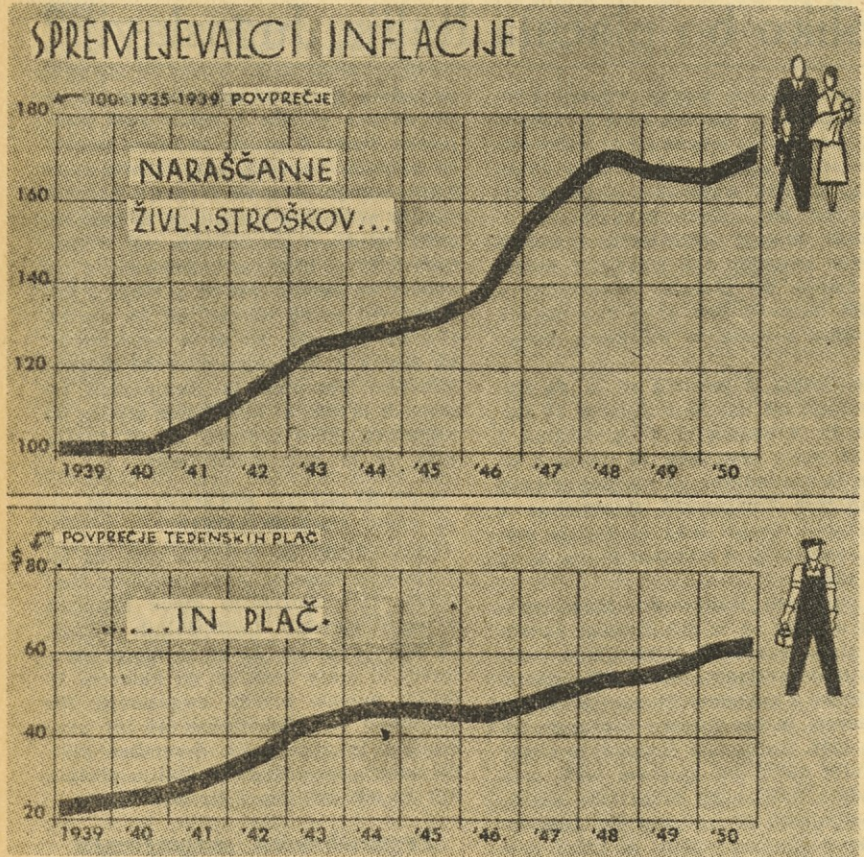
POMEN TRZASKEGA TRGA
Celoten promet okrajnega podjetja je znaten. V letu 1948 je znašal okoli 2 tisoč vagonov. Prvotno je podjetje pošiljalo blago na trge v Slovenijo, na Reko in v Opatijo. Pula je bila dober odjemalec krompirja. Sele v letu 1948 je Trst po dolgem prizadevanju Vojne uprave v Kopru odprl vrata uvozu sadja in povrtine iz cone B. S pridobitvijo tržaškega trga se je izvoz okrepil, vendar je kot odjemalec sadja in povrtine iz cone B vedno bila in ostala na prvem mestu Reka. Po vrstnem redu sledijo Reki kot odjemalci Trst, Ljubljana, Opatija itd. V Slovenijo in na Reko se blago prevaža s kamioni.

SUSA TUDI V CONI B
Letošnji promet je bil zaradi suše, ki je razdejala pridelek fižola, krompirja in paradižnikov za 50% manjši kot povprečno. Sadje zlasti grozde je pa padeč prometa zmanjšal za 30% od povprečne letine.

Cene odkupa sadja in povrtine določijo kmetске komisije v sporazumu z uradom za cene. Kmetje producenti sklepajo prodaje popolnoma svobodno na bazah podjetja. Odnos med njimi je zadovoljiv.

VELIKA MELIORACIJSKA DELA
Delokrog okrajnega podjetja postaja preozek in njegovi prostori pretensni. Potrebno je predvsem večje skladišče. Za zgraditev nove tovarne je že vse pripravljeno. Dobavna baza za sadje in povrtino obeta kmalu znatno povečanje z melioracijami pri Rižani, Dragoni in Sečolah. Samo pri Rižani se pripravila namakanje za 700 ha zelo dobre zemlje. Tako bo dotok paradižnikov, graha itd. znatno večji. Priliv blaga iste meliorirane površine se pričakuje že za leto 1952. Tedaj bo treba misliti tudi na uvoz ostalo inozemstvo. Seči bo treba po dobrih ponudbah za paradižnikovo mezo.

Povsod se v podjetju pozna intenzivno delo treh let, v zgradbah in moderni organizaciji. Iz nekdanjih začetnikov v osebju so vzgojili dobre strokovnjake. V zunanjem delu so z vztrajnostjo dosegli primernejše ravnanje z blagom pri ambalah in odpremi, čeprav so bile tudi v tem pogledu velike težave.

nosti naznanil, da je v prvem tednu decembra dosegel kazalec cen potrošnega blaga nov rekord — 174,8 nasproti osnovi 100 v razdobju 1935-39. (Glej grafikon!) Tako je bil prekoračen prejšnji rekord iz septembra 1949 (174,5). V drugem tednu decembra se je kazalec gotovo zopet obrnil navzgor. Urad za statistiko, je kazalcu, ki ga je izračunal urad za delo, dodal še nekaj točk (1,3) na račun najemnine za stanovanja, tako da se je kazalec dvignil na 176,1.

6 dolarjev. Podražitev v vseh jeklarinah in industrijah, ki obdelujejo jeklo, bo dosegla v enem letu 500 milijonov dolarjev.

Cene v ZDA so pričele zlasti naraščati po prvih vesteh, da se je 25. junija 1950 začela vojna na Koreji. Ameriški list »U. S. News« poroča podrobno: Posebno so poskočile cene srajc in surovega bombaža. Tovarne čevljev so napovedale za novo obutev, ki pride na trg spomladi podražitev pri paru čevljev 0,50 do 2 dolarja. Podražila so se seveda tudi živila: jajca, mleko, kava, maslo, meso in gnat.

List računa, da bodo povišane tudi prevoznine na železnicah; podražilo se bo verjetno tudi jeklo, ki bo tako sledilo drugim kovinam: bakru, kositrju in aluminiju.

Angleški minister proti špekulantom

Angleški minister za načrtovanje Dalton je v enem izmed svojih zadnjih govorov ostro napadel špekulacijo. Dejal je, da bo treba organizirati kupce živil in drugih surovin, kakor n. pr. kovin, da bi stopili v akcijo proti odeskim cenam. Cene živilom in drugim surovinam so pretirano visoke. Tako se dvigajo življenjski stroški. Vlada pripravlja ostre ukrepe proti izkoriščevalcem, s katerimi bo zaščitila potrošnike. Predsednik vlade Atlee je v vprašanju o najnujnejših gospodarskih vprašanjih razpravljal tudi s predsednikom Trumanom med svojim obiskom.

Kazalec ki je izračunan na podlagi cen surovinam na debelo v letu 1938 (100), se je dvignil od junija do septembra 1950 od 251,2 na 267,9. Kazalec cen na drobno (17. VI. 1947 je 100) se je dvignil od avgusta 1950 do septembra od 113 na 114, medtem ko pa je bil junija 1949 111. Kazalec cen na debelo (leta 1938 je 100) je znašal v letu 1949 226,8. Na prvi pogled se te razlike ne zdijo tako velike, toda omeniti je treba, da so plače ostale v bistvu neizpremenjene; tako je bil kazalec tedenskih plač junija 1949 na točki 109 (30. VI. 1947 je 100), avgusta 1960 na točki 110 in septembra prav tako na točki 110.

Gibanje življenjskih stroškov v Nemčiji

Niže pričujemo tabelo, ki kaže razvoj življenjskih stroškov oziroma cen živil in drugih življenjskih potrebščin, ki predstavljajo življenjske stroške. Kazalci so izračunani na osnovi 100 iz leta 1938. V juliju je razviden oster preokret navzgor, medtem ko je bila poprej živilom in drugim življenjskim potrebščinam jasna težnja navzdol. Živ-

ljenjske stroške, kakor so izračunani v Zahodni Nemčiji (upoštevana je 4-članska delavska družina s povprečnimi mesečnimi dohodki 240 nemških mark), so sestavljeni tako-le: 41% za prehrano, 17% za obleke, 9% za stanovanje, 7% za delovne stroške, 7% za izobrazbo, 6% za kurjavo, 5% za gospodinjstvo, 5% za čiščenje, 3% za prevoz.

OBRTNIK - USTVARJALEC

Tradicije v angleškem obrtništvu

Prinašamo glavne misli iz članka o tradicijah v angleškem obrtništvu, ki ga je napisal Edwin Clark, v prepričanju, da bo zlasti zanimala naše obrtnike, ki jih šteje »Gospodarstvo« med svoje bralce. Kljub silnemu razmahu industrije in industrializacije držav, ki jo prinaša novi čas, ostane obrtništvu varen činitelj v sodobnem gospodarstvu. Tudi v Jugoslaviji, kjer se industrializacija izvaja po petletnem planu, je obrtništvu zagotovljeno častno mesto. Maršal Tito je govoril o vlogi obrtništvu v Jugoslaviji med zadnjo proračunsko razpravo v Ljudski skupščini. Jugoslovanski zakon predvideva novo organizacijo obrtništvu in sicer po obrtnih zbornicah, republikah in okrajnih. Sredi septembra je bila ustanovljena obrtna zbornica v Ljubljani. Po petletnem načrtu se bo obrtniška proizvodnja v Jugoslaviji povečala za 4,8%. V Jugoslaviji je danes okoli 14.000 obrtniških obratov. V Ljubljani izhaja list »Obrtnik« kot »Vestnik obrtnišva Slovenije«.

mične izdelke, pletenine; društva knjigovozov, steklovezov in slikarjev na steklo, vozil, tiskarijev in lesorazov. Pred tremi leti so se ta društva združila v zvezo in organizirala obrtniški center v Britanijo ter prvič ustanovila v Londonu stalno razstavo sodobnih obrtnih izdelkov. Tudi obrtniki so morali prispevati svoj delež v današnji moderni dobi standardizacije in množične proizvodnje, ker so med dolgo vojno zmanjšali tovarniški proizvodni. Kakor glasba in slikarstvo, tako je tudi industrijska obrt vedno podvržena zunanjemu vplivu, čeprav ostane narodna po značaju. Tako n. pr. francoska in danska obrt iz preteklega stoletja sta zelo vplivali na barve, ki jih uporabljajo moderni umetnik-keramiki. Sedanjji angleški keramiki pa priznavajo kitajski in japonski vpliv v obliki in barvi. Tekstilna riba pa bo vedno veliko dolgovala večini in ustvarjalnemu duhu mnogih narodov, posebnost pa Perzijscem, Indijcem in Kitajcem.

V bistvu pa so današnje obrti v Britaniji tiste, ki so cvetele stoletja v duhu tradicije. Mizarstvo se je razvilo kakor nikjer drugod. Diak, ki se je posvetil obrti, ima na vpogled 800 let neprekinjenega napredka v mizarstvu, ki mu služi kot temelj za njegovo študijo. To velja tudi za zlatarje in srebrnarje, za izdelovalce pohištva in tkalce. Med tem ko sta orodje in material ostala razmeroma nespremenjena skozi rodove, se je stalno razvijala nova tehnika. Obrt, kot prispevek k umetnosti življenja, mora napredovati.

Vzgoja obrtnikov je bila nekaj v rokah mojstra. Najprej je vajenec samo opazoval, nato je sodeloval pri proizvodnji in končno je po večletni praksi postal obrtnik v popolnem pomenu besede. Danes se je to spremenilo. Medtem ko so v nekaterih obrtih ljubosumno ohranili sistem vajencev, je pri drugih obrtih obrtna šola skušala nadomestiti enostavnost, toda zelo učinkoviti sistem vajencev. V obrtnih šolah nudijo učitelji, priznani strokovnjaki, mlajšemu rodu svojo večino in skušnjo. Mnogi odlični obrtniki poučujejo na kraljevskem kolegiju umetnosti, na londonski centralni šoli umetnosti in obrti, na edinburškem

kolegiju umetnosti in na mnogih drugih manjših zapodih v Britaniji. Toda vsi so prepričani, da mora biti osnova vzgoje praktična skušnjava, ne pa šolska teorija. Diak se mora zato v praksi naučiti, kako naj uporablja orodje in material, ki sta mu potrebna pri ustvarjalnem delu.

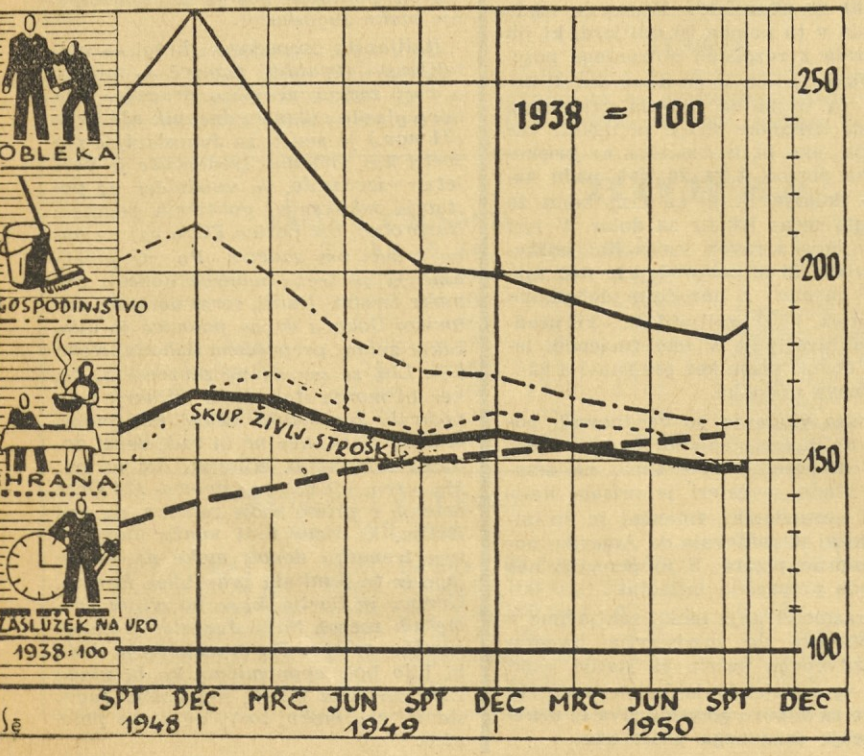
Danes je veliko povpraševanje po lepo izdelanih izdelkih večjih obrtnikov. Fine, nove izdelke lahko vidite v obnovljeni angleški spodnji zbornici. Pozvali so mizarje in zidarje iz vseh krajev V. Britanije, da uporabijo svoje veščino pri obnovi tistega dela palače britanskega parlamenta, ki so ga uničili z bombardiranjem v drugi svetovni vojni.

Kljub vedno rastočemu tempu življenja, napredku znanosti in potrebi mehanizirane proizvodnje, kažejo vsi znaki da sedaj bolj cenijo obrt kakor kdaj koli v zadnjih 200 letih. Ni to neka sentimentalna vdanost preteklosti, ampak nadaljevanje tradicije.

Obrtniki so srečni delavci, zadovoljni so, da s svojimi rokami ustvarjajo nekaj koristnega in umetniškega. To naglašajo John Farleigh, predsednik londonskega obrtnega centra, v svoji knjigi »Obrtnik-ustvarjalec«, v kateri opisuje življenje in delo 13 sodobnih obrtnikov; med temi so keramiki, srebrnarji, vrezovalci, izdelovalci pohištva in vezilje. Pisatelj zaključuje svojo študijo o predmetu, ki je skoraj tako star kot sam clovek, s citatom William Morrisa, ki pravi: »Jutri, ko bo svet civiliziran, ne več pohlepen, neprikljiv in razdiralen, bo prišla nova umetnost... ki jo je ustvarilo ljudstvo za ljudstvo in ki bo sreča za umetnika in tistega, ki jo bo uporabljal.«

Kazalci življenjskih stroškov (1938-100)

	Najvišja točka		Kazalec					
	Marec 1949	Marec 1949	Julij 1950	Avgust 1950	September 1950	Oktober 1950	Oktober 1949	
Zivila	142	174	153	150	149	150	160	
Delikatese	394	403	284	285	275	275	286	
Stanovanje	100	102	103	103	103	103	102	
Kurjavo in razsvet.	105	121	118	118	118	118	119	
Obleka	201	272	183	182	184	187	200	
Čiščenje	145	158	147	147	147	148	154	
Izobrazba in zabava	133	144	141	140	140	141	144	
Gospodinjstvo	189	211	161	159	160	161	172	
Promet	135	138	133	133	133	133	134	
Skupni življ. stroški	151	168	149	148	148	149	155	

„GOSPODARSTVO“

izhaja vsako drugo soboto. — Uredništvo in uprava: Trst, Ulica Geppa 9. Telefon 89-33. — Cena: Posamezna številka 20 lir, 10 din. — Narocnina: za STO in Italijo letna 400 lir, polletna 200 lir. — Pošt. ček. rač. 11-7084; za Jugoslavijo letna 225 din, polletna 130 din. — Ček. rač. pri Komunalni banki: ADIT 6-1-90603-7 Ljubljana; za ostalo inozemstvo letna 1 dolar. — Cene oglašev: za vsak mm višine v širini enega stolpca 40 lir, 6 din. Glavni urednik Lofze Berce. Odgovorni urednik Stanislav Oblak. Založnik: Založba »GOSPODARSTVA«. Tiskarna Založništva tržaškega tiska.

Tržaško gradbeno podjetje

I. C. E. T.

Trst, Ul. XXX. Ottobre 6/II.

Telefon 79-74

izvršuje vsakovrstna gradbena dela — strokovno dovršena po zmernih cenah

AVTOPODJETJE

STAR

Tovorni prevozi Tel. št. 5608 Osební avtobusni prevozi

AVTOGARAZA - TRST

ULICA MORERI 7 - ROJAN

Založništvo tržaškega tiska

želi vsem naročnikom in čitateljem

PRIMORSKEGA DNEVNIKA
LJUDSKEGA TEDNIKA
RAZGLEDOV
GLASA MLADIH

kakor tudi vsem klientom Tiskarskega zavoda
in klišarne pri Sv. Jakobu, Tiskarne in knjigo-
veznice v Ulici sv. Frančiška 20

srečno in uspeha polno novo leto!

BARIČ (BARIND) ROMAN

Diplomirana mizarska delavnica

TRST - Ulica R. Manna 23 - Telefon 81-84

Hrovat Vladimir

JESTVINE

Trst - Ulica Cologna 19 - Tel. 95-768

TRGOVINA S ČEVLJI

TREVISANI JOSIP

TRST - ULICA G. VASARI 10

VELIKA IZBIRA NAJNOVEJŠIH
MOŠKIH IN ŽENSKIH IZDELKOV

CENE ZMERNE - PRVOVRSTNO BLAGO - POSTREŽBA TOČNA

MESIMPORT

D. Z O. J.

TRST - Ulica R. Timeus 4 - Tel. 95-200

Zaloga suhomesnatih izdelkov tvrdke **Volpi** NABREŽINA
Tel. 20-313

REDATA - M. VIGINI

SOC. AN. FABBRICA ACCUMULATORI - MILANO
D. D. TOVARNA AKUMULATORJEV - MILAN

Baterija vseh prednosti

KOVINSKI USMERJEVALCI WESTINGHOUSE
ZAVORE IN SUHE SKLOPKE - OPREMA ZA
AVTOMOBILE - TEHNIČNE POTREBŠČINE

TELEFON 54-20

TRST, UL. FABIO SEVERO 5

Margon Ulgo Trst, Ul. Fonderia 10 - Tel. 90-720

ZALOGA IN SKLADIŠČE PRAZNIH VREČ

TRGOVINA JESTVIN

BIDOVEC RUDI

TRST - ULICA GENOVA 13 - TEL. 77-00

BUFET

Tomazič

TRST - Ulica Cassa Risparmio 3

JAKOB PERHAUC

Trgovina dezertnih vin, likerjev, žganja in sirupov

Ustanovljena leta 1881

Trst - Ulica Xidias 6 - Trst

TELEFON ŠTEV. 96-332

carbomin

D. Z O. J.

TRST - Contrada del Corso 7 - Tel. 44-86

MILAN - Via della Spiga 52 Tel. - 74-001

Trda goriva - Kovine - Rudnine
- Kemični proizvodi -
UVOZ IZVOZ

GOSTILNA

OSTROUŠKA

TRST

Ulica S. Nicolò 1

DOLES IVAN

Izdeluje konjsko opremo,
aktovke, torbice i. t. d.

TRST - ULICA G. GOZZI 1

UVOZ TRANS-TRST IZVOZ

TRST - Ulica della Borsa 1

Bar „Pescheria“

TRST - Riva N. Sauro 12 - Telefon 83-25 - TRST

Edvard Furlani

TRST - ULICA MILANO 18 - TEL. 51-69

Krmila za živino - Žita - Umetna gnojila
Žveplo - Modra galica - Stroji za obdelavo
zemlje - Orodje - Vsakovrstna semena i. t. d.
VSE ZA KMETOVALCA

TRGOVINA IN POPRAVLJALNICA ČEVLJEV

GEC ALOJZIJ

Nova zaloga modernih čevljev za male in odrasle. - Velika
izbira telovadnih in navadnih copat najboljših znamk

POSTREŽBA TOČNA - CENE ZMERNE

Za dijake in šolarje 10% popusta!

TRST - TRG TRA I RIVI 4 - ROJAN

Ključavničarska mehanična delavnica

BATIČ FRANC

Trst - Ulica F. Crispi 15 - Telefon 95-2-14

ZADRUGA PRODAJALCEV KURIVA

DOBAVLJA NETEKOČA GORIVA PO
SVOJIH ČLANIH RAZPRODAJALCIH

TRST - ULICA DELLE MILIZIE 19
Tel.: Skladišče: 96-510 - Uradi: 95-918

POČKAJ DANILO

IZVRŠUJE VSA MIZARSKA DELA ZAJAMČENO
TRST - Ulica Pietà 3

TVRDKA

Anton Kralj - Carli

Skladišče mleka in mlečnih proizvodov
MASTNI SIRI ČAJNO MASLO
SVEŽE MLEKO

TRST - Ulica Cadorna 19 - tel. 61-28

Potovalni in turistični urad

Adriaexpress

Trst, Ul. F. Severo 5/b
Tel. 29-243

Udovič Franc

MANUFATURE

TRST - Ul. Mazzini 44

Trg Ponterosso 5

Lešno podjetje CALEA

IMA NA ZALOGI VSAKOVRSNE DESKE,
TRAMOVJE, PARKETE IN TRDA GORIVA

TRST

Viale Sonnino 22 - Telefono 90-441

PAPIROS - F. CESAR

UVOZ - IZVOZ

TRST - ULICA F. SEVERO 10 - TEL. 64-53

LAGOMARSINO

STROJI ZA URADE

AGENT

L. SAKSIDA

TRST

ULICA CANAL PICCOLO, 2 - TEL. 83-24

ZADRUŽNI KONZORCIJ TRGOVCEV Z ŽIVILI

ZA TRST IN OKOLICO

ima v zalogi raznovrstno blago po ugodnih cenah

Člani poslužite se vašega konzorcija

TRST - ULICA VALDIRIVO ŠT. 3 - TELEFON 40-34

RIBARIČ IVAN

Zaloga oglja in drv

TRST - ULICA CRISPI 14 - TELEFON 93-502

OREL JOSIP

JESTVINE

Trst, Ulica Geppa 18, tel. 38-69

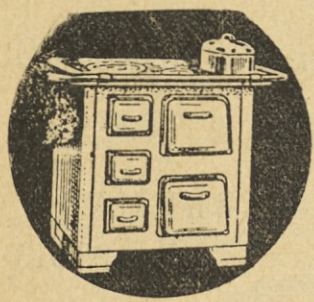
Sadje in zelenjava

Stare Franc

TRST - Ul. Rismondo 1

Tvrđka KERZE

ima v zalogi: štedilnike, peči na les, premog, petrolej in plin najboljših znamk.

Jedilni pribor, namizno stekleno, servise iz stekla, porcelana in keramike, kuhinjske tehnike, električne likalnice in štedilnike, plinske peči za peko „REKOFIX“ itd. Vse za dom, menze, gostilne in bare po konkurenčnih cenah.

Trst — Trg S. Giovanni 1
Telefon 50—19

GREGORI MARIO

JESTVINE

Trst, Ul. Torrebianca 43, tel. 40-04

Mizarska delavnica

Mihelj Jože

TRST - UL. U. POLONIO 3

PERTOT DANILO

Izdela in popravlja avtomobilske karoserije

TRST - Ul. Perarolo 3 Barkovlje - Tel. 29-482

MNOGO USPEHA V LETU 1951 ŽELI

SLOVENIJA-EXPORT

PODJETJE ZA UVOZ IN IZVOZ

UVOZ

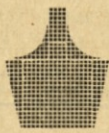
IZVOZ

TRANSPORTNI POSLI - KOMPENZACIJE

LJUBLJANA - CANKARJEVA ULICA 6 - TEL. 47-84, 27-03

Slovenija - Vino

izvoz alkoholnih pijač - teran, vipavska, ljutomerska in briška vina

Vsem našim odjemalcem želimo

šrečno in uspeha polno novo leto

SLOVENIJALES

PODJETJE ZA IZVOZ LESA IN LESNIH PROIZVODOV

LJUBLJANA - Poštni predal 74

Brzovjav: Slovenijales, Ljubljana

Telefon 25-63

TITOVİ ZAVODI LITOSTROJ

TELEF. INTERURBAN 38-11 DO 38-19
BRZOJAVI: LITOSTROJ - LJUBLJANA

Izdelki:

VODNE TURBINE Pelton - Francis - Kaplan
HIDRAVLICNI GENERATORJI
VODNE ČRPALKE Propelarne - Polakslialne
SPECIJALNE VODNE APARATURE Zasuni in zaklopke vseh vrst, na ročni, motorni ali hidravlični pogon s samodejnim ali ročnim upravljanjem
MEHANIZMI ZA HIDROMECHANSKO OPREMO
MAČKI IN ŽERJAVI
ODLITNI Surovi in obdelani iz strojne litine

MAR JE ZLATO VIR SREČE?

Strašna špekulacija z zlato

Preobrat strateškega položaja na Koreji, ki ga je povzročil vdor Kitajcev, je takoj vplival na ceno zlata na svetovnih trgih. Zlato je takoj poskočilo.

Hong - Kong je znan po svojem trgu zlata. Ze po prvih vesteh po preobratu na Koreji je bilo sklenjenih za 2 milijona dolarjev kupčij z zlatom; medtem ko prejšnje kupčije niso presegle na dan 1.250.000 dolarjev. Tečaj zlata je skočil od 40 dolarjev za unčo na 41,5.

Špekulacija z zlatom je takoj oživelela tudi v Bejrutu, Tangeru in Kairu. Cena zlata v Bejrutu je skočila od 38 1/8 dolarja na 39,05; v Tangeru od 37 7/8 na 38 3/4 in v Kairu od 39 1/4 na 40 dolarjev. Na svobodnem trgu v Tokiu je cena šla od 39,5 na 40 3/4. V samem New Yorku je zlato napredovalo od 37,9 na 38 5/8.

Proti koncu tedna, ki se je zaključil 9. decembra, se je skakanje zlata prenehalo, ker so prispele ugodne vesti o splošnem mednarodnem političnem položaju. Možnost na sporazum med velikimi silami je ugodno vplivala tudi na trg z zlatom. V Parizu je šlo zlato navzdol in sicer dne 9. decembra od 511.000 na 505.000 frankov za 1 kg; cekin louis je nazadoval od 3.840 na 3.760. Na drugih mednarodnih trgih z zlatom ni bilo ta dan opaziti posebnih sprememb. Cena unče zlata je bila v Tangeru 39 dolarjev.

Proizvodnja zlata nazaduje

Znana londonska banka Samuel Montagu & Co. je izdala zanimivo poročilo o proizvodnji in današnji vrednosti zlata. Poročilo je proti uradnemu določanju cene zlata. Takšno določanje bi tudi ne bilo gospodarsko utemeljeno. Če bi hoteli dolarju postaviti pravilno ceno v odnosu do zlata, bi morali vrednost zlata nasproti dolarju, t. j. izraženo v dolarjih, povišati za 100%. Poročilo prihaja do tega zaključka na podlagi naslednjih podatkov:

L. 1939 je znašala svetovna proizvodnja zlata (brez Sovjetske zveze, ki ne objavlja zadevnih podatkov) 34.400.000 unč; 10 let nato je proizvodnja padla na 23.850.000, to se pravi, da je l. 1949 nazadovala za 31%. Za ta pojav daje poročilo naslednje pojasnilo. Tečajni surovini, izraženi v dolarjih, so od leta 1939 napredovali za 136% in cene manufakturnih izdelkov za 101%. V tem času pa je cena zlata ostala vedno 35 dolarjev za unčo. Spričo takšnega položaja ni bilo vredno pospeševati proizvodnje zlata, ker niso imeli rudniki zadostnega dobička.

Značilno je poleg tega, da je bilo samo 46% proizvodnje zlata v l. 1949 (10.950.000) izročena neposredno narodnim bankam ali Mednarodnemu skladu za ustalitev tečajev, medtem ko je vse ostalo zlato absorbirala industrija ali pa je šlo v nogavice stiskaveč.

Od l. 1939 je svetovni obtok denarja silno narasel, in sicer od 57 milijard na 170 milijard dolarjev, to se pravi, da se je potrojil, na drugi strani pa so se pomnožile svetovne uradne rezerve zlata samo za 1/3, in sicer od 759 na 978 milijonov unč. Po vsem tem se je kritje denarnega obtoka v zlatu, ki je znašalo l. 1939 46%, znižalo v l. 1949 na 20%, ko bi hoteli upostaviti predvno razmerje, bi bilo torej potrebno povišati za 100% ceno zlata izraženo v dolarjih. Poročilo omenjene londonske banke pristavlja, da obstoji nevarnost, da se bo proizvodnja zlata še bolj skrčila, ker je spričo potreb za oboževanje naraslo povpraševanje po surovinah, kar je imelo za posledico skok cen surovinam.

Taučer Franc

Mizarska delavnica

Trst - Ulica S. Francesco 22 - Tel. 45-27

Resinovič Franc

JESTVINE

TRST - P.zza S. Francesco 8 - Telefon 68-09

GREGORIČ AVGUST

JESTVINE

TRST - Ulica Commerciale 25 - Tel. 29-658

Obersnel Andrej

JESTVINE

TRST - Ulica Maiolica 1

Scheimer Teodor

MIRODIELNICA

TRST - Ulica Cereto 2 - Barkovlje

Nadlišek Marcel

Jestvine

TRST - Ulica Giuliani 13, Tel. 96-703

V zlatih rudnikih Južne Afrike

»Denar je sveta vladar in zlato je njegov vodnik.« Po tem gestu se gotovo ravno svetovni finančniki, ki posevčajo največjo skrb pridobivanju te odlične kovine.

V južnoafriški Svobodni državi Oranje, in sicer v znanem mestu Johannesburgu, so razstavljene izbrane fotografije, ki prikazujejo nazorno razvoj in napredek pri odkrivanju zlatih polj in pridobivanju zlata v tej državi. Po izjavah predsednika tamkajšnje glavne podjetja za pridobivanje zlate rude »Anglo American Corporation« je predstavljalo odkritje zlatonosnih polj in ureditev prvih 13 rudnikov zlata največje gospodarsko podjetje Južne Afrike v 20. stoletju.

Bojstvo Južne Afrike obstoja v glavnem prap v zlatu in v diamantu, ki jih tam pridobivajo. Samo s svojim kmetijstvom bi se ta država ne mogla nikoli povzpeti do tiste zavidejve gospodarske in socialne višine, ki jo sedaj zavzema med ostalimi svetovnimi naprednimi deželami in državami. Naj so obširni deli njenega kmetijskega ozemlja stalno ograjeni po katastrofalnih posledicah vseučujoše suše in odnašanja rodovitne zemlje. Pridobivanje zlata je za to, komaj 40 let obstoječo državo, bistvenega gospodar-

skega pomena ne glede na vpi, ki ga ima njeno zlato tudi na svetovno gospodarstvo. Od leta 1886, ko so odkrili zlato na kraju Witwaters, ni Južna Afrika dobavila svetovnemu trgu nič manj kot 468.750.000 unč čiste zlate kovine. Brez lastnega gospodarstva z zlatom bi država Oranje najbrže ostala še danes na stopnji navadnih kolonij.

Zlato služi državi v prvi vrsti kot izvozno blago za uravnovešanje plačilne bilance. Samo v letu 1948 n. pr. je bilo uvoženega blaga za 356 milijonov funtov šterlingov; izvoz samca zlata pa je dosegel tega leta vrednost 263 milijonov, ostalih proizvodov pa komaj 134 milijonov funtov. Razlika so morali tedaj kriti z zlatom iz zaloge in s tujimi devizami. Leta 1949 je krilo zlato 55% vsega državnega izvoza iz Oranje (188,6 milijona na 342,2 milijona funtov št.).

Pomen zlatih rudnikov za gospodarski razvoj Južne Afrike je razviden tudi iz naslednjih statističnih podatkov za leto 1949: Vseh 43 zlatih rudnikov, ki so obratovali to leto, je izplačalo za plače in mezde nad 40 milijonov funtov. Zaposlenih je bilo v njih 40.000 Evropejcev (beli ljudje) in 400.000 »Nevropejcev«, t. j. črncev

Kopači zlata v rovu 1.700 m pod zem ljo. Zlate žile se raztezajo navadno v globino med 900 in 1.800 m

Gospodarska povezava Trsta z Italijo nenaravna

O tem govori tržaški promet v l. 1913

Ne bo odveč kratek pogled v preteklost tržaškega prometa, t. j. v čase, ko je bil Trst tudi politično priključen k svojem naravnemu gospodarskemu zaledju. Primerjava današnjega položaja z razvojem tržaškega prometa v tistih časih je toliko bolj koristna, ker nam pokaže, da ne sloni današnji promet na čvrstih nogah naravnega razvoja, temveč je v glavnem plod čisto političnih ukrepov, ki ne bodo mogli nadolgo zdržati pritiska naravnih sil. Prav iz teh razlogov navajamo danes glavne podatke o tržaškem prometu v l. 1913. Ti bodo pokazali da je današnja povezava tržaškega gospodarstva z italijanskim povsem prisiljena.

TRZASKI PROMET V L. 1913

Uvoz po morju	23.140	869.518
po suhem	14.882	875.630
Skupaj	38.022	1.745.148
Izvoz po morju	11.357	932.074
po suhem	12.093	783.476
Skupaj	23.450	1.715.550
Pomorski promet	34.497	1.801.592
Zelezniški promet	26.975	1.659.106
Skupaj	61.472	3.460.698

Le del čezmorskega uvoza je bil zadržan za domače potrebe Trsta; drugo blago je odhajalo v zaledje. Trst je bil l. 1913 veliko središče za trgovinsko izmenjavo in tranzit med zaledjem, ki je obsegalo poleg manjšega predela Srednje Evrope zlasti vse Podonavje in Balkan, in čezmorskimi deželami.

Navajamo podatke o samem pomorskem prometu v l. 1913 (v tisočih stotov):

Anglija	7.695	22,30%
Levant, Grčija, Crno morje	6.664	19,25%
Vzhodni Jadran	4.337	12,57%
Italija	4.179	12,11%
Daljni vzhod	3.129	9,07%
Združene ameriške države	2.107	6,11%
Egipt	1.352	3,92%

Ostala Afrika	1.231	3,57%
Brazilijska	701	2,03%
Spanija	599	1,73%
Francija	292	0,85%
Nemčija	153	0,45%
Ostale	2.078	6,04%

1) Levant, Grčija, Crno morje	516.937	28,86%
2) Daljni vzhod	302.871	16,83%
3) Egipt	248.635	13,81%
4) Vzhodni Jadran	174.052	9,65%
5) Italija	143.563	7,98%
6) ZDA	107.124	5,94%
7) Brazilijska	100.053	5,56%
8) Anglija	57.052	3,20%
9) Ostala Afrika	35.309	1,95%
10) Nemčija	16.820	0,94%
11) Francija	14.961	0,84%
12) Spanija	8.417	0,46%
13) Ostale	71.891	3,98%
Skupaj	1.801.592	100%

Ti razpredelnici dokazuje, da je bil Trst v avstrijskem obdobju tipična mednarodna luka povezana z najširšim svetom. Po morju so dovažali v Trst premog, rude, kavo, žito, riž, oljna semena, sveže sadje, južno sadje, semena, mineralna olja, kemijske izdelke, barve, kože, gumij, tobak, volno juto les in kolonialne pridelke kakor kakao in čaj, dalje pomaranče limone, vino in posebno bombaz. Po morju je Trst izvažal industrijske izdelke, in sicer domače, tržaške, pa tudi iz vse Avstrije in Južne Nemčije. Po morju so izvažali iz Trsta les, sladkor, kovine, premog, papir, hmelj, kavo (zlasti na vzhodno jadransko obal), tkanine, predivo, mast, steklo, moko, pivo, stroje, lesene izdelke, vžigalice itd.

O tesni povezanosti Trsta z njegovim naravnim zaledjem govori naslednja preglednica ki predstavlja železniški promet Trsta l. 1913 (v tonah):

Pokrajina	Prebivalstvo	Uvoz	Izvoz	Skupaj	%
Goriška	260.721	132.360,0	129.020,0	261.380,0	9,689
Istra	403.566	44.720,0	27.480,0	72.200,0	2,677
Kranjska	525.995	203.730,0	132.330,0	336.060,0	12,458
Stajerska	1.444.157	198.630,0	75.940,0	274.570,0	10,178
Koroška	396.200	140.340,0	34.050,0	174.390,0	6,466
Solnograška	214.737	10.410,0	8.350,0	18.760,0	0,696
Spodnja Avstrija	3.531.814	98.140,0	200.590,0	298.730,0	11,074
Zgornja Avstrija	853.006	10.900,0	19.740,0	30.640,0	1,136
Česka	6.769.548	191.250,0	121.090,0	312.340,0	11,578
Moravska	2.622.271	194.500,0	39.770,0	234.270,0	8,685
Slezija	756.949	17.430,0	29.380,0	46.810,0	1,736
Galicija	8.025.675	36.940,0	26.480,0	63.420,0	2,350
Tirolska	946.613	4.390,0	23.070,0	27.460,0	1,017
Vorarlberg	145.408	3.430,0	3.020,0	6.450,0	0,239
Bukovina	800.098	230,0	2.060,0	2.300,0	0,086
Ogrska in Hrvatska	103.971,1	132.943,7	236.914,7	8,783	
Hercegovina	5.715,2	4.905,8	10.621,0	0,394	
Italija	31.678,0	54.078,4	85.757,0	3,179	
Svicarska	4.914,3	8.458,1	13.372,4	0,496	
Srbija	609,5	3.620,0	4.229,5	0,157	
Nemčija	52.766,1	122.267,3	175.033,4	6,488	
Francija	305,2	4.705,0	5.010,2	0,186	
Belgija	113,3	5.799,9	5.912,2	0,220	
Ostale države	684,6	193,0	877,6	0,032	
		1.488.209,6	1.209.335,6	2.697.545,2	100,0%

ali zamorcev ter v manjši meri tudi ljudi mešanih plemen. Rudniki so dobavili nad 11 milijonov unč čistega zlata, imeli so 110 milijonov funtov skupnih dohodkov ter si nakupili za 45 milijonov funtov raznih proizvodov. Plačali so 12 milijonov davkov in izplačali nad 17 milijonov funtov delniških dividend.

V začetku lanskega leta so bili tamkajšnji prebivalci in seveda še posebej delničarji, zelo zaskrbljeni za svoje zlate rudnike, ker so predvidevali, da bodo zlata ležišča v glavnem izrpana že v teku 25 let. Natančnejša raziskovanja in merjenja zlatonosnih žil ter odkritje novih na zapadnem robu države pa so dognala, da so bile prvotne zadevne cenitve popolnoma zgrešene. Poleg tega so se v zadnjih letih znatno izboljšali postopki in način kopanja zlate rude ter pridobivanje čistega zlata. Vrhu tega so se pa cene zlata tudi še povišale. Seveda ni mogoče predvideti natančnega razvoja tega vprašanja, vendar je verjetno pa bo Južna Afrika ostala še dolgo časa glavni proizvajalec zlata in mesto Johannesburg bo gotovo še čvrsto in dolgo svoj položaj kot finančno središče.

Zatiranje borovega prelca

»Gospodarstvo« je v svoji zadnji številki opozorilo pristojna oblastva na nevarnost, ki preti našim gozdovom s strani borovega prelca. Področni kmetijski nadzornik nam je zdaj poslal v objavo naslednje

»Obvestilo lastnikom borovih nasadov«
Obveščamo, da je zatiranje borovega prelca po zakonu z dne 20. maja 1926 in 12. februarja 1938 — OBVEZNO!

Vsi lastniki borovih nasadov, vrtov, parkov in gozdov, so dolžni zatirati borovega prelca na svoje stroške.

Z obriranjem in zatiranjem prečevih gnezd je treba začeti 15. decembra 1950; delo mora biti končano pred 15. februarjem 1951.

Obriranje izvedemo tako, da odrežemo vse veje, na katerih so zapredena prečeva gnezda. Ako pa je prečevno gnezdo v vrhu drevesa, ga moramo odstraniti, ne da bi odrezali ali kakorkoli poškodovali vršič. Gnezda je treba na mestu sežgati.

Kdor do 15. februarja 1951 leta ne bo obral borovega prelca, bo po zakonu kaznovan, obriranje pa bo izvršil gozdarski oddelek CPJK na račun kršitelja.

Gozdarski oddelek CPJK v Ulici Monte Grappa št. 3/II - tel. 36-43, daje v tem pogledu vsa potrebna pojasnila!

D. U.

Vestnik SLOV. GOSPODARSKEGA ZDRUŽENJA

OBNOVA OBRTNIC ZA L. 1951

Do 31. decembra t. l. je treba obnoviti... Urad za delo označil z dnevnim predložitve in žigosal.

JESTVINE IN TISKANI ALI RABLJENI PAPIR

Opozorjamo člane, zlasti prodajalce... Urad za delo označil z dnevnim predložitve in žigosal.

PLACILO ZAOSTANKOV NEPOSREDNIH DAVKOV

Davčna uprava dovoljuje trgovcem... Urad za delo označil z dnevnim predložitve in žigosal.

olajšave morejo prizadeti zahtevati s prošnjo na kolkovanem papirju za l. 1950, naslovljeno na Finančno intendanco v Trstu.

NOVE ZAKONSKE DOLOČBE

Uradni list ZVU št. 34 z dne 11. decembra t. l. prinaša naslednje nove zakonske določbe: Ukaz št. 220 z dne 4. 12. 1950: Predpisi glede lekarn z osebno pravico.

Rimski sporazum pomeni poslabšanje za naše delavce in uradnike

POVISEK ZA DELAVCE

Po novem sporazumu bodo prejeli specializirani delavci 90 lir dnevnega povška, kvalificirani 44 lir, specializirani dinnarji nad 20 let stari 22 lir, od 18 do 20 let stari 19,80, od 16 do 18 let stari 15,40, mlajši pa 11 lir dnevno.

POVISEK ZA DELAVCE

Po novem sporazumu bodo prejeli specializirani delavci 90 lir dnevnega povška, kvalificirani 44 lir, specializirani dinnarji nad 20 let stari 22 lir, od 18 do 20 let stari 19,80, od 16 do 18 let stari 15,40, mlajši pa 11 lir dnevno.

VMESNI NAMEŠCENCI

Za industrijske uslužbenke kategorijo med delavci in uradniki velja naslednja tabela temeljnih minimalnih mesečnih plač:

Table with 10 columns: 1. kat., 2. kat., 3. kat. and various age groups with corresponding salary values.

Za industrijske uradnike velja naslednja tabela temeljnih minimalnih mesečnih plač:

Table with 10 columns: 1. kat., 2. kat., 3. kat. and various age groups with corresponding salary values.

Ako bi se ta sporazum uveljavil tudi na našem ozemlju, bi se morali tukajšnji delavci, uslužbeni in uradniki naslanjati na poglavje o koordinaciji prejšnjih začasnih povišk...

Zaslugek tržaških delavcev

Današnji zaslužek tržaških industrijskih delavcev je razviden iz naslednje tabele (na dan):

Table with 6 columns: Kategorije, Temeljne dne, Draginske doklade, Februars doklade, Valutne doklade, Celotne dne.

Družinske doklade

Table with 4 columns: na dan, na mesec, delavci, uradniki.

Uradniške plače

Table with 6 columns: osn. mes. plača, draginska doklada, febr. dokl. doklada, za kruh, Skupaj.

Te dni se vršijo v Trstu posvetovanja glede uveljavljanja novega italijanskega sporazuma glede mezd in plač za industrijske delavce in uradnike. Do sedaj še ni gotovo, ali bo ta sporazum sploh uveljavljen za naše ozemlje.

KRONIKA

Edina postaja v barakah

Zaradi nastopa ostrejšega vremena se množijo pritožbe iz javnosti, pa tudi iz samih uradniških krogov proti železniški upravi, ki je popolnoma zanemarila železniško postajo na Opčinah.

Med tržaškimi trgovci

Božične nagrade so prinesle precejšnje poživljenje tržaški trgovini. Meščani se pripravljajo na božič, hkrati pa se preskrbujejo z potrebnimi oblačili in obuvalom; drugi zopet plačujejo stare dolgeve.

POVIŠANJE POSTNIH TARIF

Italijanska vlada proučuje predlog, po katerem naj se povišajo poštne tarife, da bi se na ta način kril primanjkljaj na tem področju.

SPREJEM (COCTAIL) OB NOVI LETU

SPREJEM (COCTAIL) OB NOVI LETU je privedil tržaškimi novinarjem novi načelnik Urada za obveščanje javnosti (PIO) Mr. Laval v ponedeljek 18. decembra v prostorih zvezniške čitalnice. Udeležba je bila zelo in pi.

PRIJAVA USLUZBENCEV URADU ZA DELO

Opozorjamo delodajalce, da morajo do 15. 1. 1951 predložiti prošnjo za delo seznam z imenom, priimkom, imenom očeta in s kvalifikacijo glede vseh svojih nameštencev. Ta seznam se mora sestaviti v dvojniki; prvi izvod se vrne delodajalcu, ko ga je treba predložiti v Urad za delo.

AVTOPROGA TRST-PIRAN - VOZNI RED VELJAVEN OD 15. JUNIJA 1950

Table with 10 columns: Cena vožnji, Nedelje in prazniki, Delovni dnevi, Delovni dnevi, Km., Postajališča, Km., Delovni dnevi, Delovni dnevi, Nedelje in prazniki, Cena vožnji.

GOSPODARSKI POLOŽAJ V TRŽAŠKI OKOLICI

SAMO ŠE TRI KMEČKE VASI

Gropajcem in Padričanom. Nobeden teh živinorejcev nima mnogo živine, glav je največ kar se jih da naštetil v nekaterih hlevih. Tudi prašičerje ni slabo razvita; prašičev pa je nekaj manj nego goveje živine in se redijo večinoma za domačo potrošnjo.

PRETIRANE CENE OTROBOV

Razen sena morajo živinorejci kupovati tudi otrobe, koruzno moko in koruzo. Od konca vojne do zdaj so dajali izredno dobro hrano ostanki trnih testenin, ki pa so že pri kraju. Hudo je začelo šepati vprašanje nabave otrobov. Moderni električni mlina bratov Variola v novi luki namreč tako temeljito izčrpa žrnje, da ostanejo otrobi skoraj popolnoma brez hranljivih snovi.

POLOŽAJ MLEKARJEV

Položaj mlekarjev ni enak za vse, najhujši je za tiste, ki morajo predati mleko prekupovalcem po 50 lir za liter. Nekoliko več zaslužijo tisti, ki ga nosijo v mesto z avtobusom, za kar plačujejo 400 lir na teden. Ti svoje mleko nekoliko dražje prodajo in poleg tega prinesejo iz Trsta nekaj ostankov.

Benečani konkurirajo Trstu

V ladjedelnicah «Ansaldo» v Livornu so splovili ladjo «Enotria» (5.200 ton, brzina 18,7 milje), ki je last beneške družbe «Adriatica». Ladja bo plula med Italijo in Egiptom ter Trstom, to se pravi na isti progi kakor «Esperia». Italijanski listi omenjajo, da je na proгах med Trstom, Italijo in Aleksandrijo močna konkurenca s strani turških, egiptovskih in izraelskih ladij, pa tudi s strani jugoslovanske mornarice, ki razpolaga z modernimi ladjami, zgrajenimi na Holandskem in Danskem. Pred vojno je dosegel potniški promet na progi Trst - Benetke - Brindisi - Aleksandrija 9.000 potnikov povprečno na leto, medtem ko je promet na progi Genova - Napoli - Siragusa - Aleksandrija znašal 11.000 potnikov na leto v obeh smereh.

Temeljni kamen novega občinskega doma v Repentabu je bil postavljen 9. decembra v prisotnosti načelnika ZVU gen. Aireya in gen. Blancharda ter drugih visokih angleških in ameriških oficirjev.

Storite svojo dolžnost!

Navada je, da se ob koncu leta poravnajo vsi računi. Zato prosimo tudi naše naročnike, naj storijo svojo dolžnost in pošljejo naročnino na post. tek. rač. 11/7084, ter tako prihranijo upravi mnoga nepotrebnega dela za izterjevanje naročin.

Zaslugek tržaških delavcev

Današnji zaslužek tržaških industrijskih delavcev je razviden iz naslednje tabele (na dan):

Table with 6 columns: Kategorije, Temeljne dne, Draginske doklade, Februars doklade, Valutne doklade, Celotne dne.

Družinske doklade

Table with 4 columns: na dan, na mesec, delavci, uradniki.

Uradniške plače

Table with 6 columns: osn. mes. plača, draginska doklada, febr. dokl. doklada, za kruh, Skupaj.

Te dni se vršijo v Trstu posvetovanja glede uveljavljanja novega italijanskega sporazuma glede mezd in plač za industrijske delavce in uradnike. Do sedaj še ni gotovo, ali bo ta sporazum sploh uveljavljen za naše ozemlje.

